

У ЧЕРВОНОГРАДІ ВІДКРИЛИ ЦЕРКВУ

Львів (тел.). — У квітні ц.р. всі українські газети вільного світу надрукували вістку „Домоглися відкриття церкви“, що її передала Українська Центральна Інформаційна Служба (УЦІС). У ній говорилося, що мешканці міста Червонограда (козичині Крестинопіль) на Львівщині „одержали дозвіл на відкриття і вживання власної церкви для релігійних потреб“.

З України надійшла вістка, що в неділю, 5-го червня, в Червонограді відбулося посвячення нової церкви і була відправлена перша Служба Божа. Відправа тривала від 11-ої до 5-ої години. Церква була заповнена вірними не лише Червонограда, але й навколишніх сіл, які прибули на таку небудену подію.

У приміщенні, де нині відкрито церква, був колишній польський костел. Коли на початку 1950-их років Крестинопіль перейменований у 1953 році в Червоноград, згідно з договором Пльбши з СРСР, віддали Україні, колишній костел був перетворений на склад меблів. Багато років мешканці міста добивалися відкриття церкви, збирали тисячі підписів і відсилали до Москви, але безрезультатно. На початку 1980-их років біля теперішньої церкви у неділю і свята збиралися тисячі червоноградців, співали релігійні пісні. Міліція намагалася всіма способами перешкодити цим зібранням, забороняла автобусами місце, де збиралися люди. Але вірні міста, яке нині має 70.000 мешканців 43-ох національностей, і далі добивалися дозволу відкрити церкву.

Приміщення ще повністю не відремонтоване, в ньому ведуться малярні роботи, але люди, не вірячи своєму щастю, вирішили офіційно відкрити церкву, посвятивши її. Сотні людей різних національностей вносили свої пожертви, щоб якнайшорше закінчити ремонт нової святині.

М. Душник очолює Республіканську жіночу організацію

Нью Йорк. — Марію Душник, яка є почесною членкою Головного Уряду Українського Народного Союзу, нещодавно обрано головою Республіканської жіночої організації. Цю організацію закладено в 1926 році в Нью Йорку, як організацію жінок-підприємців і професіоналок. Це єдина республіканська організація жінок-підприємців у ЗСА.

Завданнями цієї організації є брати участь у політичному житті країни, стейти у міста, підтримувати принципи Республіканської партії в місті й стейті Нью Йорк і допомагати у виборах на громадські пости республіканцям, що мають найкращі кваліфікації.

Республіканські жінки-підприємці відбувають періодично свої засідання, на яких промовці з досвідом у подібних питаннях інформують членів організації про біжучі справи. На останніх зборах виступала бореться за волю Нікарагуа — жінка, що активно працює над розміщенням біженців з Нікарагуа, що втекли від комуністів; юрист-автор, який остерігав перед глобальною загрозою комунізму у жінка-автор та консервативна активістка з Південної Африки, яка вважає, що упадок Південної Африки безпосередньо відібрається на безпеці ЗСА.

М. Душник

У 1968 році М. Душник запросила д-ра Лева Добрянського до доповіді до Республіканської жіночої організації, доповідь якої була однією з найбільш успішних, з огляду на зацікавлення в його темі, про „Комунізм“, який податний на зранення.

Організація Республіканських жінок-підприємців має у своєму складі: амбасадора, адвоката, лікаря, музику, вчителів, адміністраторів жінок, активних в різних підприємствах.

М. Душник є також першою заступницею голови Ньюйоркської республіканської спадщини ради.

У КАТЕДРІ СВ. ПАТРИКА ВЕЛИЧАВО СВЯТКУВАЛИ 1000-РІЧЧЯ ХРИСТИАНСТВА В УКРАЇНІ

Нью Йорк (О. Кузьмович). — В суботу, 28-го травня ц.р. в пополудневих годинах, тисячі вірних, українців і неукраїнців, заповнили тут-римо-католицьку катедру св. Патрика в очікуванні Архисерейської Богослужби для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні.

Вже довго перед означеною годиною з'їхалися українці не лише з Нью Йорку, але й доволі численні парафії зі своїми парохами з Кордубами, багато з них у вишіваних сорочках, а всі у святковому і піднесеному настрої. В год. 5-й по полудні оформився на 50-й вулиці, заповнений сотнями шквалів глядачів, урочистий похід на чолі з господарем святої Катедри — Джаном О'Коннором, архисекретарем Нью Йорку, і Кардиналом Агостіно Касаролі, державним секретарем Ватикану, численними архисекретарями, єпископами та представниками усіх церков, наших парафій та організацій громадських і ветеранських, молодіжних зі своїми прапорами, які очолював головний командир американських католицьких ветеранів Мікола Ривак.

В похід взяв участь голова Метрополітального Комітету 1000-річчя Християнства в Україні адвокат Роман Гуглевич, який був спів-організатором святої.

На порозі катедри привітали найвищих достойників Церкви українським звичаєм хлібом і сіллю та іконами Почаївської Матері Божої і св. Михайла „патрона Києва, представники дисциплінарної української релігії, Ігор Дябога з дружиною Лідією і дітьми та Любомир Волинський з синами.

Кардинал Дж. О'Коннор, Кардинал А. Касаролі, Владика В. Лосітін, Митрополит С. Сулик, монс. І. Скавер, о. мітр. Е. Монастирський, о. шамбелян Л. Моско, о. В. Заверуха, генеральний вікарій о. П. Пацак і о. шамбелян Федорчук стоять перед катедрою св. Патрика.

(Фото: д-р Р. Голіан)

Відкривається виставка праць Р. Василичина

Філадельфія. — Тут від 11-го червня до 31-го липня ц.р. в музеї Порт-Офісорт який знаходиться в Пенс-Лендінг, відбудуватиметься ретроспективна виставка праць-мистецтва Романа Василичина п. н. „Зображення та уявлення“. Ця виставка включатиме 85 мистецьких праць — картин, скульптур, дерев'яних і гравюр, виконаних впродовж останніх 35 років.

Роман Василичин народжений в Чорткові, Західній Україні, 1926 року, мистецтво почав студіювати ще перед виїздом до Америки в Політехнічному інституті в Мюнхені, а закінчив його бакалавреатом красномистецтва у 1958 році в Темпл університеті у Філадельфії.

В картинах Василичина завжди присутній вплив його українства та широкого подорожування по країнах Європи. Р. Василичин виставляв свої праці в Парижі, Нью Йорку, Філадельфії, Чикаго, Вашингтоні, Бостоні та в Канаді.

Години відкриття — середом до неділі включно, від 10-ої ранку до 4:30 по полудні. Вступ 2 дол. для дорослих і 1 дол. для дітей. За точнішими інформаціями можна телефонувати на число (215) 925-3804.

Наукова Рада при СКВУ влаштовує термінологічну конференцію

Кент, Огайо (НР). — У п'ятницю, 24-го червня ц.р., відбудеться третя з черги наукова сесія спонсорована Науковою Радою при СКВУ, присвячена термінологічним проблемам історії України в контексті відзначення 1000-ліття удержання християнства в середньовічній Україні. Ця сесія відбудеться під час 7-ої річної конференції Української науково-дослідної програми в Ілліноїському університеті в Шампейні, Іл.

Доповідь-впровадження до конференції п. н. „Значення термінології в історичних дослідженнях“ виготовить її організатор д-р Любомир Винар (Кентський стейтський університет), голова Наукової Ради і УЦІ Проф. д-р Олександр Баран (Манітобський університет) доповідатиме про латинську і італійську термінологію, пов'язану із середньовічним періодом історії України, проф. д-р Юрій Киши (Манітобський університет), виготовить доповідь про „Міленіум християнізації України і проблеми історичної термінології“ проф. д-р Теодор Маньків (Гайдельберзький університет) обговорить питання німецької історичної термінології відносно 1000-ліття християнства України і середньовічної української історії, проф. д-р Олександр Сидоренко (Арізонський стейтський університет) доповідатиме про історичну термінологію в американських і західних високошкільних підручниках історії Східної Європи відносно середньовічного періоду історії України.

На головний коментатор доповідей запрошено проф. д-ра Петра Біланюка (Торонтський університет).

В Москві почались святкування 1000-ліття Християнства „на Русі“

Москва. — Агентство Асоційованого Прес-інформ, що в неділю, 5-го червня ц.р., тут відбулася церемонія заповнення відзначення 1000-ліття Християнства в Україні (в оригіналі „на Русі“) — відправлення торжественної Архисерейської Служби Божої з участю Патріарха Пімена і покладавання вінка репрезентанта Церкви під пам'ятником невідомого воювача, збудованого коло Кремля.

„Ми є щасливі, що наші ювілейні свята падають з періодом гласності і перебудови, який напевно буде записаний золотими буквами в історії нашої країни і Церкви“, — заявив представник Російської Православної Церкви, київський Митрополит Філарет на ювілейному обіді влаштованому для представників Церков, які прислали свої делегації на ці святкування до Москви.

В інформації говориться, що приблизно 500 релігійних представників із понад 100 країн світу, включно з чисельною і високою делегацією Ватикану, яку очолює державний секретар Кардинал Агостіно Касаролі, беруть участь в офіційних святкуваннях. Усі вони взяли участь у закладанні Літургії яка правилася в Москві в Катедрі св. Володимира з участю Патріарха Пімена. Совєтська телерадіо показує декілька кадрів з цієї відправи і з церемонії покладавання вінка. Кілька тисяч вірних вийшли до престола всі представники духовенства у своїх святкових шатах і засіли на призначених їм місцях.

Серед них були: Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА Стефан Сулик, Архисекретар Ренато Мартіно, постійний обсерватор Ватикану в ООН, Єпископ Волтер Киртіс.

„Кілька тисяч вірних вийшли до престола всі представники духовенства у своїх святкових шатах і засіли на призначених їм місцях.“

„Ми є щасливі, що наші ювілейні свята падають з періодом гласності і перебудови, який напевно буде записаний золотими буквами в історії нашої країни і Церкви“, — заявив представник Російської Православної Церкви, київський Митрополит Філарет на ювілейному обіді влаштованому для представників Церков, які прислали свої делегації на ці святкування до Москви.

В інформації говориться, що приблизно 500 релігійних представників із понад 100 країн світу, включно з чисельною і високою делегацією Ватикану, яку очолює державний секретар Кардинал Агостіно Касаролі, беруть участь в офіційних святкуваннях. Усі вони взяли участь у закладанні Літургії яка правилася в Москві в Катедрі св. Володимира з участю Патріарха Пімена. Совєтська телерадіо показує декілька кадрів з цієї відправи і з церемонії покладавання вінка. Кілька тисяч вірних вийшли до престола всі представники духовенства у своїх святкових шатах і засіли на призначених їм місцях.

„Кілька тисяч вірних вийшли до престола всі представники духовенства у своїх святкових шатах і засіли на призначених їм місцях.“

„Ми є щасливі, що наші ювілейні свята падають з періодом гласності і перебудови, який напевно буде записаний золотими буквами в історії нашої країни і Церкви“, — заявив представник Російської Православної Церкви, київський Митрополит Філарет на ювілейному обіді влаштованому для представників Церков, які прислали свої делегації на ці святкування до Москви.

В інформації говориться, що приблизно 500 релігійних представників із понад 100 країн світу, включно з чисельною і високою делегацією Ватикану, яку очолює державний секретар Кардинал Агостіно Касаролі, беруть участь в офіційних святкуваннях. Усі вони взяли участь у закладанні Літургії яка правилася в Москві в Катедрі св. Володимира з участю Патріарха Пімена. Совєтська телерадіо показує декілька кадрів з цієї відправи і з церемонії покладавання вінка. Кілька тисяч вірних вийшли до престола всі представники духовенства у своїх святкових шатах і засіли на призначених їм місцях.

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

ЦЕРЕМОНІЯ ВРУЧЕННЯ театральних нагород „Тоні“ відбулася в Нью Йорку у „Мінскот театрі“ у неділю, ввечері, 5-го червня ц.р. де найбільше нагород здобула оперетта „Оперна примара“, бо аж сім, включно з нагородою найкращої постановки сезону. У категорії драм перше місце припало „М. Баттерфляй“ авторства Девіда Генрі Гванга. „Все є допустиме“ („Anything goes“) оперетка з 1930-их років авторства Кол Портера отримала перше місце в категорії відраження. Майстром церемонії цієї 42-ї з черги роздачі нагород була відома акторка Анджела Ленсіборрі.

БРАТ КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА Джиммі Картера. Билл, прибув до Бетесди, Мд. де лікарі з Крайового інституту дослідів рака будуть пробувати його лікувати в посилити його імунітетну систему. Билл Картер хворів на рака підшлункової залози, вже від вересня минулого року і, як сам заявляв це його „остання можливість на вицудання, крім молитви, що я також пробував“.

ЗГІДНО ЗІ ЗВІТОМ Державного департаменту, виготовленого для Конгресу ЗСА, справа людських прав в Совєтському Союзі значно поправилася в останніх місяцях. Але рекорд СРСР даліше залишає багато до побажання, не зважаючи на те, що емігранція продовжується більш пожевленим темпом, хоча є обмеження включно до вірменів, жидів і німців. У позитивному тоні говориться про те, що поширюється можливість більшої свободи в пресі та виданнях як приклад наводиться дозвіл на видання твору Бориса Пастернака „Доктор Живаго“ і книжку Дж. Орвелла „Хутір тварин“. Погано виглядає справа політичних і релігійних в'язнів, а також продовжується несподівані домашні обшуки, майже виключно в прибалтійських країнах і в Україні.

В ЧИКАГО АМЕРИКАНСЬКА медична асоціація перевела опит між лікарями в справі припинення всяких штучних підслів у безлізному хворих пацієнтів. Як виявляється, 80 відсотків американських лікарів з 1.500 опитуваних підтримують думку, щоб невиключально хворим пацієнтам і за згодою їхніх родич давати змогу вмерти в спокої, без штучного підслівлення різноманітними апаратами.

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕГЕН ГОВОРИТЬ ПРО „НОВІ МОЖЛИВОСТІ“ В ССРС

Вашингтон. — Президент Роналд Реген, виступаючи на міжнародній конференції продуцентів і спеціалістів природного газу заявив у понеделок, 6-го червня ц.р., що він бачить нові можливості в Совєтському Союзі після приходу до влади Михайла Горбачова і поступового введення ним нової політики гласності і перебудови, які включають також поширення загальної свободи, для народів в ССРС, толеранції до проблем прав людини, іншого підходу до політичних в'язнів, проблеми, яка все ще не розв'язана не тільки в Совєтському Союзі, але також в багатьох інших комуністичних і некомуністичних державах світу.

Не зважаючи на оптимізм Президента ЗСА і де-що інший його підхід до оцінки комуністичної імперії і її керівників, він все ще перестерігає присутнім бути обережними в оцінці відносин в ССРС, бо сьогодні ні ще закордо говорити про дійсні зміни, а головне демократичний напрям у політиці совєтських керівників. Переходячи до оцінки досягнень конкретних ідей під час вершинної конференції, президент Р. Реген був задоволені своєю зустріччю з численними представниками дисидентського руху і так званими „реформаторами“, людьми, яким режим на протязі багатьох років відмовлявся видати візу на виїзд за кордон. Також зустріч з багатьма совєтськими громадянами на вулицях міста і при інших нагодах дали йому нагоду сказати їм декілька слів правди, скріпити їхню наліт на краше завтра і на повну свободу, якою повинні користуватися усі народи світу.

Р. Реген свідомий того, що його четверта зустріч з генеральним секретарем ЦК КПСС була радше продовженням приязного діалогу під час якого змінилися тільки зв'язки дружби співпраці, не кажучи про декілька корисних договорів, що їх в Москві підписали державний секретар Джордж Шульц і міністер закордонних справ ССРС Едуард А. Шеварднадзе. Очевидно, в Москві була мова між Р. Регеном і М. Горбачовим про можливість редуції — на 50 відсотків стратегічної ядерної зброї, але ці справи обмірковуються тільки в теоретичній площині, без висування конкретних пропозицій. Президент ЗСА радше наслідував в Москві М. Горбачова під час його перебування у Вашингтоні — більше слухав, пригладував, а менше пропонував.

Деякі, а між ними також колишній президент Джордж Форд, були заскочені зміною постановою Президента ЗСА до керівників ССРС і їхньої нібито нової політики більш відкритого суспільства. „Ми його радше знаємо, як твердого антикомуніста, а не людини, яка може йти на компроміси з комуністами“, — заявив Дж. Форд і додав: „я думаю, що людина живе і вично вчиться“.

При тій нагоді президент Р. Реген поділився з присутніми деякими досягненнями з діяльністю регіональних справ, а головне подолання конфліктів в Афганістані, Анголі, Камбоджі, менше в Центральній Америці. Він не сказав зібраним, що коли у Москві агент ЦКБ brutally поводився з публікою, відстоюючи її, відбирали транспаранти тощо. Президент ЗСА заявив одному зі своїх помічників: „Я думаю, що Совєтський Союз все ще є тоталітарною поліційною державою“.

У СВІТІ

ПРИБЛИЗНО 80 ОСІБ взяли участь у демонстрації в Москві, метою якої було ще більше розголосити вимоги академіка Андрія Сахарова, щоб режим звільнив усіх політичних в'язнів з тюрем, концтаборів, психіатричних закладів КГБ і таборів примусової праці. Демонстранти несли піднесений вірор виписані плакати з написами: „Свобода для політичних в'язнів“, „Свобода є невіддільною“, та інші. Кілька десятків міліціонерів пригладули демонстрантам, агенти КГБ фотографували їх з близької відстані, але до удару між демонстрантами і міліцією не дійшло і нікого не заарештували. Міліція, очевидно, не допускала демонстрантів вийти на Красну площу, але дозволяла їм прохажуватись біля будинку міської управи.

КУБІНСЬКИЙ ДИКТАТОР Фідель Кастро, реагуючи на звернення Кардинала Джана О'Коннора, архисекретаря ньюйоркської дієцезії, який, як відомо, нещодавно відвідував „осердя свободи“, погодився звільнити майже усіх політичних в'язнів і дозволити їм вийти до З'єднаних Стейтх Америки. „Приблизно два тижні тому амбасадор КГБ до Організації Об'єднаних Націй передав мені листу, яка включала кількасот прізвищ і підкреслювала, що це всі політичні в'язні, які незабаром будуть звільнені з тюрем і таборів примусової праці“, — заявив Кардинал О'Коннор кореспондентам. 385 осіб, з усіх 429 політичних в'язнів, які перебувають у в'язницях на Кубі будуть звільнені, а одніні вже прибули до Маямі на Флориді. Ньюйоркський Кардинал, який відвідав Совєтський Союз, щоб там долучитись до ватиканської делегації, яка бере участь у ювілейних святкуваннях 1000-ліття „Християнства на Русі“, не знав ще тоді коли кубинці будуть звільнені.

ПІД ЧАС ЗАСІДКИ комуністичних партизанів на Філіппінах знову загинуло 16 воїнів урядової армії. В офіційному повідомленні з Маніли говориться, що військова частина відбила атаку партизанів, застреливши на місці випадку більшу кількість комуністів, які в останньому часі збільшили свої атаки на військові колонії, влаштовуючи проти них засідки. Міністер закордонних справ Філіппін Рамуль Мангьявус заявив і рівночасно обвинуватив одну не названу ним європейську державу, яка інтенсивно почала допомагати комуністичним партизанам на Філіппінах.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ВЕРХОВНИЙ СУД підтвердив рішення нижчої судової інстанції про депортацію американського громадянина палестинського походження Мубарака Авада, який, згідно з обвинуваченнями ізраїльського прокуратора, займався незаконною діяльністю, а саме виготовленням пропагандистської літератури для палестинців на окупованих землях. Верховний суд відкинув відклик Авада і заявив, що народжений в Єрусалимі натуралізований американець наїве багато швидко безпечі Ізраїлю і причинився до збільшення заколотів на західному березі річки Йордан і в смузі Гази. Рішення Верховного суду наступило напередодні приїзду до Ізраїля державного секретаря Джорджа Шульца, який запропонував проти примусової депортації американського громадянина без поважної причини. „Я не є розчарований рішенням ізраїльського суду. Такого рішення я сподівався і воно не зупинить мене у дальшому змагу за права палестинського народу“, — заявив Авад кореспондентам.

Ватикан випускає серію марок з нагоди Тисячоліття

Ватикан. — Філателістичне бюро Ватикану у брошурі, яку видатиме для філателістів, подало до відомо, що 16-го червня ц.р. вийде серія пам'яткових марок з нагоди відзначення 1000-ліття Християнства Київської Русі.

Марки появляються тиражем 500.000 повних серій. Кожна серія складається з трьох марок вертикального формату розміром 30х40 мм. Вони є надруковані поліграфічним інститутом та монетним двором італійської держави на білому крейдяному папері, роторавнирним способом в кольорах, по 20 в кожному аркуші.

Серія — це три марки, кожна з іншою тематикою і трьома різними знаками — 450, 650 і 2.500 лір на загальну суму 3.600 лір з бичими написами: „Міленіум батесімо дель Рус' де Київ“. На горі є імена марок, а в доліні „Посте Ватикане“. На марках зображено: 450 лір — ікона князя Володимир Великого з XV століття, 650 лір — собор св. Софії в Києві, 2.500 лір — Оранта з собору св. Софії в Києві.

Даліше в брошурі є опис, що „київський князь Володимир Великий в 988 році проголосив християнство своєї держави, яка в історії з значна під назвою Київська Русь, що розположена на берегах ріки Дніпро у Східній Європі“. Головним містом тоді був Київ, теперішня столиця України. Неслов'янські народи називали цю територію Русь, Росія (грецькі) або Руссія чи Рутенія (латинські), — сказано в описі.

Даліше подано, що християнізація Русі на теперішній території України розпочалася вже в перших століттях по Христі, а її південних частинах, а зокрема на Криму та вздовж берегів Чорного моря, де згідно з легендою навчав св. апостол Андрій.

Доповідь-впровадження до конференції п. н. „Значення термінології в історичних дослідженнях“ виготовить її організатор д-р Любомир Винар (Кентський стейтський університет), голова Наукової Ради і УЦІ Проф. д-р Олександр Баран (Манітобський університет) доповідатиме про латинську і італійську термінологію, пов'язану із середньовічним періодом історії України, проф. д-р Юрій Киши (Манітобський університет), виготовить доповідь про „Міленіум християнізації України і проблеми історичної термінології“ проф. д-р Теодор Маньків (Гайдельберзький університет) обговорить питання німецької історичної термінології відносно 1000-ліття християнства України і середньовічної української історії, проф. д-р Олександр Сидоренко (Арізонський стейтський університет) доповідатиме про історичну термінологію в американських і західних високошкільних підручниках історії Східної Європи відносно середньовічного періоду історії України.

На головний коментатор доповідей запрошено проф. д-ра Петра Біланюка (Торонтський університет).

СВОБОДА

FOUNDED 1975
Svoboda (ISSN 0274-6641) is published twice weekly, Mondays and Tuesdays by the Ukrainian National Book Store, 1001 14th Street, Jersey City, N.J. 07310. Phone: (201) 434-0231. Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Subscription: 1 year \$40.00, 6 months \$22.00, 3 months \$12.00. USA members 1 year \$15.00. Change of address: \$1.00. Make check or money order payable to: Svoboda.

Postmaster: Send address changes to: Svoboda, 1001 14th Street, Jersey City, N.J. 07310. Tel: (201) 434-0231. (201) 434-0867. (201) 434-0336.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Стаття: Авторі підписані авторами не несуть відповідальності за зміст своїх висловлювань. Редакція застерігає читачів від використання матеріалів газети в політичних цілях. Незадоволення матеріалом повертати не можна. Коли автор хоче виразити застеріг, дописувачи за адресою конверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік \$40.00, на півроку \$22.00, на 3 місяці \$12.00. Для членів у США \$15.00 річно. За зміну адреси: \$1.00. Чек і гроші переказати на: Svoboda.

P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07310

Баліс конференції у Москві

Можна би характеризувати четверту з черги конференцію на вершинах Рональда Регена і Міхаїла Горбачова українською народною приказкою „з великої хмири, малий дощ“. А проте, це було б спрощенням проблеми. Бо ця п'ятиденна візита Регена у Москві і всі зв'язані з нею церемонії та імпрези все ж склалися не тільки з самих негативів, а були між ними позитиви. Найбільшим негативом було те, що не здійснилося заплановане в грудні минулого року у Вашингтоні підписання другого договору, цим разом про редукцію на половину існуючих атомових ракет на далеку віддачу. І хоч у цій справі продовжуються переговори фахівців у Женеві і хоч західні коментатори твердять, що Горбачов волів би підписати такий договір із Регеном, до якого вже „привик“, як із невідомим йому наступником Регена, проте на перешкоді стоїть головна причина, яка існує від 1949 року, від заснування західного блоку НАТО, а може від Жовтневої революції у 1917 року, коли до влади прийшли більшовики: взаємне недовір'я, взаємна підозра і патологічний страх більшовицької верхівки, що Америка завжди є „ворогом число 1“, бо завжди планує напад на Советський Союз.

Позитивом було підписання в урочистому настрої згаданого договору про редукцію ракет на коротку віддачу, підписаного у грудні минулого року, але ратифікованого Сенатом щойно тоді, коли Реген зупинився в дорозі до Москви у Гельсінках у Фінляндії. Позитивом був перший в історії 45-хвилинний виступ американського Президента перед студентами, його зустріч з професорами, з дисидентами, його візита раз-у-раз голосно підкреслювати потребу людських і громадських прав для громадян кожної країни, його оптимізм, що буде збережений мир на базі покращення відносин між ЗСР і ССРСР. Це не подобалося Горбачову, він дипломатично заявив, що аргументи Регена його „не переконують“ і дав виразно пізнати, що це „внутрішня справа“ Советського Союзу, яка в ньому система.

Дуже контрверсійною і дискусійною є справа, чи мудро і правильно сказав Рональд Реген, що він відмовляється говорити в майбутньому про ССРСР, як про „злющу імперію“. Контрверсійною і дискусійною є ця справа, бо дискусійним і дуже сумнівним є твердження, що продикувані советським КГБ гасла Горбачова „гласність і перебудова“ так уже змінили всю настанову, весь характер і основну політику ССРСР, що він перестає бути „злющою імперією“. Деякі советологи твердять, що треба найменше 50 років, щоб все воно змінилось, — а до того часу не буде Горбачова і його однодумців та може дуже швидко прийти знову до влади якийсь новий Брежнев.

Будучи об'єктивним, не можна злегковажити на сто відсотків факт, що у зв'язку з перебуванням Регена у Москві перший секретар компартії ССРСР вперше від 1917 року перевів поверх одногодинний пресову конференцію для місцевих і закордонних журналістів і допустив такі запити, за які його попередника негайно арештували б смільчакі. Не можна теж цілком знецінити факт, що Реген і Горбачов проходилися по Красній площі у Москві і виразно весь час маніфестували свою „приязнь“. Хай вона буде і в „лапках“, але такі маніфестації є свідченням покращення відносин між двома суперпотугами, це таки дає підставу твердити, що обидві суперпотуги не хочуть зудару і що того зудару ще довго не буде.

Рональд Реген напевне стрінеється в Америці з гострою критикою від правого консервативного крила своєї партії. Але його престиж безумовно зріс, тим паче, що в поворотній дорозі він зупинився у Лондоні, де був на чаю у королеви Єлизавети та на довгий діловий розмові з прем'єром Маргарет Тачер, яка одобрює політику загладнювання, а не загострювання відносин у світі. Дежавний секретар Джордж Шульц зупинився у Брюсселі для поінформовування членів НАТО.

Усе це епізоди конференції у Москві, яка таки перейде до історії, як поважна міжнародна подія. А коли це вже була остання зустріч Регена з Горбачовим, то це для людей у широкому світі, та зокрема для американських громадян, невелика втрата.

Останніми місяцями наша преса присвятила чимало місця подіям в Нагірно-Карабаху. Мешканці цієї вірменської автономної області в складі Азербайджанської ССР вимагають, щоб цей район включили у Вірменську ССР. Ми добуваємо у цьому конфлікті докази колоніальної політики Кремля і нехтування принципом самовизначення народів. Один наш визначний публіцист писав недавно, що заворушення у цьому районі і ворожнеча між вірменами й азербайджанцями, то результат московської політики „діли і пануй“, що сугерує, що ці заворушення Москві попутру. Дуже поверховий висновок, спертий на незнанні фактів. А й наша політика вимагає, щоб оцінювати події у світі, а в ССРСР зокрема, твердо, не загорадувати наше політичне мислення графитами. Про віщо йдеться в цій анимозії між тими двома підколоніальними народами Москві?

Вірменія була часом незалежною державою, коли ще не було у світі чутки не то про Московію, але навіть про київську Русь, Азербайджанці були переважно під пануванням Персії і котрим їх в'язав шітський іслам ім теж спільний із Туреччиною, під яких контролем вони жили на початках цього сторіччя. Відомі світові переслідування християнських вірменів турками особливо в час Першої світової війни, коли до турків мали вирізати до півтори мільйона вірменів. Частина переслідуваних ісламом вірменів поселилась, спасаючись від турків, у горах нинішнього Нагірного Карабаху, які досі були заселені переважно пастухами татарського кореня, шітського вірування. Нині живе там біля 137,000 християн-вірменів та 37,000 азербайджанців (татарів) шітського вірування.

Цих азербайджанців слідує з хомейніськими шітськими Ірану давня приналеж-

Микола Бараболяк

АЗЕРБАЙДЖАН-ВІРМЕНІЯ: КОНФЛІКТ МІЖ СУСІДАМИ

ність перської імперії, а характеризує їх та сама шітська нетерпимість і завзяття. Їх ворог число один, то не, як для нас москаль, а християнин-вірменин. На території Карабаху вірменів це „зайла“, бо вірмени появилися на шітських землях щойно, як згадало, недавно. Вірмени народ висококультурний. Їх тільки біля 3 мільйонів у Вірменській ССР, та найменше вдруже стільки на Заході, головне в ЗСА. Вони — бізнесмени. Відні їх впливи.

Дня 20-го лютого ц. р. Верховна Рада Нагірного Карабахської АСР схвалила 110 пропозицій „за“, а тільки 17 „проти“, присланих цю автономну республіку до Вірменської ССР, видихаючи з Азербайджанської ССР. Ця ухвала заскочила Кремль. Советське пресо агентство ТАСС заявило, що ця постанова „не відповідає інтересам“ і шкідлива для заінтересованих народів. В Єревані зачалися демонстрації. Приїхав туди заступник члена Політбюро Долгих і переконував в ім'я Горбачова, що ідея не на часі, що ці заходи можуть пошкодити перебудові, а це основне завдання в цей момент. Переконали, що демонстрації треба припинити і вміжчасі передумати; як питання мирно розв'язати. Це заворушило азербайджанців. Перший секретар Азербайджанської ССР — Багіров відіслав промислове містечко Агдам. Виглядає, що не переконав азербайджанців прийняти ситуацію без емоцій, бо 22-го лютого банда азербайджанців рушила походом на столицю автономної Нагірно-Карабахської республіки Степанакерт. Приїхав погром вірменів, на який азербайджанська міліція не реагувала. Це зчегрило знову змобілізувало вірменів. У

демонстраціях у Єревані брало участь уже до мільйона учасників. Ситуація стала насправді грізною. Перші секретарі партії обох союзних республік — Демирчян і Багіров — пішли в дубину. Конфлікт між азербайджанцями і вірменами, більш релігійного, чим національного характеру, мусить бути розв'язаний, але доперва, коли обидва народи визволяться від спільного ворога, у переговорах між ними.

Як може наш визначний публіцист писати, що Москва цукне у тому випадку вірменів проти азербайджанців і навіпаки? В інтересі Кремля є, щоб була згода і гармонія в „соціалістичній родині“, щоб вони могли легше декламувати про повну розв'язку національного питання. Коли б навіть прийшлишій їм найбільшій конференції партії внести деякі поправки в „ленінську національну політику“, то, радше в сфері рівності мов, а не заторкувати питання кордонів між союзними республіками.

Кремль не мав би безумовно нічого проти того, щоб „на прохання Верховних Рад Вірменської і Азербайджанської ССР“ вдовольнити бажання населення Нагірно-Карабахської АСР і перенести її в склад Вірменської ССР. Яка для Кремля різниця чи контролювати той район через Баку, чи Єреван? Закопав в тому, що вдовольнити бажання вірменів, то відкрити скриньку Пандори не так у полі національних аспірацій народів ССРСР, як нарадити собі цілий не тільки шітський, але мусульманський світ в цілому. Татарські шітські Азербайджанці — це різні брати шітських Хомейні, які вже понад вісім років і нечувано жорстокістю і ненавистю мордують своїх

братів шітів в армії Іраку (треба пам'ятати, що населення Іраку в більшості шітське теж). Коли пишу ці рядки сирійська армія займає південні передмістя Бейруту, де останніми тижнями Гезбуля — шітї в рукопашній боротьбі за впливи з Алаа-шітми вислали на Алаа-шітху біля 400 вбитих, не рахуючи ранених. Перенести Нагірно-Карабахський район під владу Вірменії, то змобілізувати проти Вірменії ісламські народи Туркестану, Узбекистану інших ісламських азійських республік, а це для Кремля було б справжньою проблемою в час перебудови. Важко було б пустити у рух апарат чекістів, не згадуючи вже про те, чи чекісти дали б собі раду з шітськими фанатиками.

На мій розсуд вірмені могли дещо несподівано. Всі сили треба нині сконцентрувати на фронті боротьби з московським експансіонізмом і колоніалізмом, а не розпалювати судейські пристрасті, які б оправдали граничні спори між під'ярешними народами не були. Схвалювали б ви, коли б, наприклад, лотши зачали нині драчку з литовцями чи естонцями на тлі якихось територіальних претензій? Підкорені Московію народи мусять нині сконцентрувати всі зусилля на оборонування спільного ворога, а не зачинати сусідські спори, особливо коли арбітром має бути той ворог. Знаючи завзятість шітів, можна собі уявити, які були б наслідки, коли б карабахський район прилучено до Вірменії. Хтозна чи не прийшло б знову до такої різниці, як у час Першої світової війни. Азербайджанські шітї воювали б в горах, як їх брати в Афганістані, а азербайджанці двічі тільки, що вірменів. Рахують вірменів, що советські війська охороняли б їх. Чив тому є глуд? А інакше годі собі висинити, чому якраз тепер хочуть зводити порохунок з сусідом, який під таким самим російським ярмом, як вони?

Іван Кедрин

У пошуках за архівами до твору про Митрополита Андрея

У минулому році появилося у видавництві Морської інституту в Аннаполісі, Мериленд, люксово видана англійською мовою „Адмірал Вілліам Шенгерд Бенсон“, перший шеф морських операцій. Авторкою була Марія Клячко, яка отримала ступінь доктора філософії в Колумбійському університеті у Нью-Йорку за працю про суперництво і співпрацю американської і англійської морської флотії. Авторка, глибоко релігійна, звернула увагу на особу адмірала Бенсона, протестанта, який перейшов на католицизм і став йому вірний все своє життя. Крім цього, студіюючи у Колумбійському університеті Марія Клячко знайшла в тамошніх архівах документ про участь адмірала Бенсона на мировій Версальській конференції 1919 року, в якому говорилось про дебати над визнанням української самостійної держави. Книга д-р Марії Клячко, яка збирала до неї матеріали протягом 15-ти років, знайшла голосний відгук в американських військових колах, як своєрідна революція, і найвищі американські чинники віддалили авторці призначення її різних почестей. Так, наприклад, вона стала членом Ради Морської Ліги ЗСА з осідком в Нью-Йорку — одинока українська людина у такій установі, — її запросили на 14-ту чергу конвенції Морської історичної преси у Морському військовому коледжі в Нью-Йорку, 21-го-22-го квітня цього року з участю теперішнього шефа морських операцій адмірала Троста.

Вступне слово до цієї книжки з найбільшими похвалами написав адмірал Арлі Бирк. Помер адмірал Бенсон на 76-му році життя у 1932 році у Вашингтоні і похоронено його з найбільшими почестями на військовому цвинтарі в Арлінгтоні, Вірджинія.

Про цю книжку д-р М. Клячко були обширні інформації в українській пресі, головню у „Свободі“ та „Українському Тижневику“. Д-р Роман С. Голіят у своїй обширній рецензії (гляди „Свобода“ ч. 84 і 85 з 5-го і 6-го травня 1987 року, згадує м. і цікаву подобию, що 106-літня дочка адмірала Бенсона, Марія Крафт, написала Марії Клячко сердечного листа з подякою за такий прегарний пам'ятник, що його Клячко поставила на вічний спомин її чоловіка.

Буваючи часто у Римі Марія Клячко шукала в та-

мошніх архівах за матеріалами до книжки про адмірала Бенсона, але при цій нагоді перевірила архів ОО Василя та архів Ватикану, де знайшла багатий матеріал про Слугу Божого Кир Андрея Шептицького. Діставши за посередництвом Верховного Архiepіскопа, Кардинала й Патріарха Івана Любачівського приватну аудієнцію у Папи Івана Павла II — вручила йому книжку про адмірала Бенсона та завела розмову про Митрополита Шептицького і його бєатифікаційний процес.

Цікаво, що про Митрополита Андрея Шептицького існує розмірно нечисленна література. Найбільш відомі книжки д-ра Степана Барана „Митрополит Андрей Шептицький, Життя і діяльність“, Мюнхен, В-во „Вернигора“ 1947, стор 122. На прикінці цієї книжки внизу написано: „Хто мав би які небудь манускрипти, кореспонденцію з Митрополитом, спомини, світлинні з його життя“ просимо прислати на адресу В-ва „Вернигора“ для використання і доповнення другого видання монографії“. На жаль, такої справді вичерпної монографії до цього часу нема. Є спомини родини Митрополита французькою мовою. Марія Клячко все те, що появилось про Митрополита Шептицького збрала, переклала теж розмови з різними людьми, які могли дещо сказати про великого Слугу Божого і захопилися ідеєю написати про нього власну книжку.

Дізналася, що у Львові є якісь архіви, що стосуються особи Митрополита, особливо щодо його подорожі по Америці у 20-их роках. У Варшаві знаходяться в архівах ближчі інформації про зупинення польськими властями Митрополита в Познані, коли він вертався зі своїх заморських подорожі до Львова.

Дня 1-го червня ц. р. Марія Клячко вийшла до Львова, сподіваючись знайти там матеріали до своєї книжки про Митрополита. Вона належить до тих науковців, які не задовольняються поверховними джерелами, тільки шукає за щораз новими. Якщо книга д-р Марії Клячко про Митрополита Андрея Шептицького буде така всестороння, повна фактичних даних і написана з таким письменницьким хистом, як книжка про адмірала Бенсона, то це буде не тільки „бестселер“, але справжній княжий дарунок українській науці і Українській Церкві.

КОМПЮТЕРНА ТЕХНОЛОГІЯ драстично змінила спосіб життя американців, а тим самим збільшила небезпеку вгледу в приватне життя кожного. Поодинокі компютери не представляють жадної небезпеки, однак коли ці компютерні системи звести разом, то це творить поважну загрозу. Як каже Роберт Елліс Сміт, редактор „Прайвасі Джурнал“, саме така загроза існує, бо приватні фірми та установи поєднують ці дані з інформаціями федеральних агенцій, включно з папками Полтаковського уряду, кредиту, кримінальними даними, якщо такі існують, банковими контами, телефонними розмовами і медичними даними. Маною це все зібране разом ці агенції за допомогою компютерів зможуть користуватися обширними і точними даними про кожну особу.

Цей апел судді Тарнопольського до молодих канадських українців ангажуватися у загальноканадське громадське і політичне життя співзвучний з поглядами деяких життєвих соціологів та політологів, про впливи життів на американську політику. Вони критично оцінюють роботу життєвого комітету для політичної акції (РАС) та інших життєвих груп, які дбають тільки про оборону інтересів Ізраїля. Вони дають гроші під час виборчих кампаній на тих кандидатів, які безумовно підтримують Ізраїль. С. М. Ліпсет називає це „загрозиливим звуженням життєвого життя“. На думку Сілвермана та інших „політичних вплив життів в Америці у великій мірі є вислідом їх активної участі в господарських, професійних, громадських асоціаціях“. Через свою участь у них жиди здобули загальний вплив у суспільстві. „Жидівська політична сила росте тоді, коли жиди цікавляться не лише життєвою програмою, але загальними проблемами американського громадського та політичного життя (Charles Silverman, Certain People, Summit Books, N.Y.).

Наприклад, у академічному світі велике число професорів, деканів і навіть президентів коледжів є жидівського походження. У провадх асоційш лікарів, адвокатів, математиків, психологів, учителів та інших значний відсоток становлять жиди. Займаючи провідні становища, їм легше приходить впливати на громадську думку і на всякі рішення, які заторкають інтереси життів.

Продовження буде.

Володимир Барагура

УКЦЕРКВА І ССРСР — ФЕНОМЕН ДАVIDA Й ГОЛІЯТА

Советська сторона висуває різні непереконливі аргументи, або ставить неповажні передумови. Аргументом найбільшого калібру є схильне твердження, про, бачим то, добровільну самоліквідацію і виліття УКЦ в Російську Православну Церкву собором в 1946 року голосами представників католицької і єврейської, духовництва та світських делегатів.

До неповажних передумов есентуальної лігалізації належить вимога підпорядкувати УКЦ Римо-Католицькій Церкві — литовським архієпископам, то знову домагаючи советської сторони до Ватикану усунути „українську карту“, яка є перешкодою в єкуменічному діалозі.

А вже зовсім абсурдна вимога советів, щоб УКЦ порвала з Ватиканом. Це був би самовбивчий крок, бо тоді ця Церква перестала б бути католицькою і зависла б у повітрі.

Але інколи совети пода-

ють єдину справжню причину неуступливості — національній, чи пак у їхньому розумінні „націоналістичний“ характер УКЦ. Совети побуюються, що в УКЦ нерозривно сплетені й пов'язані тісними вузлами релігійно-церковні елементи — глибока віра, висока християнська мораль, прив'язаність до Вселенської Церкви з національними пернями, базованими на віковій традиції, просякнуті християнством.

Совети побуюються, що ця невеличка числом і небагата зовнішніми ресурсами та скромна засобами, релігійно-церковна Установа, але з „націоналістичною“ притаманністю, стане поєднаним зерном, яке може зрушити підстави советської імперії та розв'язати деліану столітньої ідеї суспільної Російської Православної Церкви в формі „Третього Риму“ — Московської Патріархії, а це довело б до розчленування

американських школах, які почувуються тут, як „вдома“, для яких Америка не є чужиною. Деякі з них займають високі становища в американському економічному й професійному житті. Отож, виглядало б, вони не мають ніяких перепон включатися в американське громадське й політичне життя. Однак так не є. З тих тисяч молодих і середнього віку американських українців ледве кілька надцяють, найбільше два, три десятки кожному мірою ангажуються в американську політику. Ледве хто кандидатів на якісь пости, або ангажується у виборчу кампанію для інших. Так само мало хто з них фінансово підтримує американських кандидатів. Відомо, через таку підтримку, наприклад, жиди здобували великий вплив на політику Америки.

Можна питатися, скільки наших молодих і середнього віку людей пішло працювати в Корпусі миру, чи ангажувалися в рух за рівні громадські права, в рух за здорове довкілля, або скільки здобували командні становища у своїх професійних організаціях. Саме, беручи участь в таких загальноамериканських громадських та політичних рухах та організаціях, молоді люди здобували досвід, роблять знайомства, які пізніше допомагають їм здобувати впливові становища в американському світі.

Ми подивляємо політичні успіхи канадських українців. Проте вони не є такі, якими могли б бути, як стверджує дехто з канадських українців. У своїй доповіді на конференції молоді в Саскатуні (16-го лютого 1985 року) канадський суддя Володимир Тарнопольський давав низку прикладів з власного досвіду на те, як мало канадських українців бере участь у загальноканадських організаціях і через це не мають тих впливів, які могли б там здобути. Він вказував на приклад життів, які беруть участь в Канаді в таких організаціях, як юнія для громадської свободи, в русі за рівні громадські права і роблять це зі свого особистого зацікавлення й віри в ці ідеї. Коли він став президентом „Асоціації для громадських свобод“, там не було ані одного українця й мабуть досі нема. Приглядаючись, як канадський уряд функціонує і мінється, він завважив, що між всякими дорадниками та

Богдан Цимбалістий

ГРОМАДЯНСЬКА ПАСИВНІСТЬ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

II.

В Америці українські переселенці не здобули майже ніякого політичного впливу, хоч тут вже зробило друге і третє покоління і для них Америка ніяк не є чужиною. Багато з них здобуло освіту, належать уже до середньої класи, деякі навіть розбагатіли. Проте мало хто з них включився в американську політику. Для цього існують певні психологічні причини, про які мовля пізніше.

Після Другої світової війни прибула до Америки нова хвиля українських іммігрантів. Між ними було багато освічених осіб. Вони переселилися сюди не в пошуках кращих заробітків, але з політичних причин, отож у величезній більшості це були національно свідомі люди. Проте, не знаючи мови, ані звичаїв цієї країни, вони теж не могли відразу включитися в американське політичне життя. Вони теж не поселилися скучено. Їхня увага, як увага кожного іммігранта, що через війну втратив багато років, що тепер їм не вистачало, була скерована на влаштування свого особистого життя, забезпечення родини в новій країні. На участь в американському політичному житті не було часу, ані грошей. Крім того, загальна настанова була на коротке перебування в Америці і скорий поворот в Україну. Увага цієї категорії іммігрантів була зосереджена майже виключно на житті всередині української громади, хоч бодай голоси, щоб плести на „ширшій воді“, а не замикатися у своєму гетто. В той час панував погляд, що швидке включування себе в американське життя припівить денационалізацію молоді.

У міжчасі в Америці вирости українські нові покоління, діти психологічних іммігрантів, які здобули освіту в

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джордж Шулі, перебуваючи на Близькому Сході, критикував Ізраїль за окупацію західного берега ріки Йордан і смуги Гази, нагадуючи, що вперше Ізраїльський уряд і головно самого прем'єр-міністра Ісак Шамір в тій справі може значно погіршити ізраїльсько-арабські відносини і знехотити західних друзів Ізраїля, в тому числі ЗСР, далі займатися знайденням формули замирення і підписання мирного договору. Дж. Шулі перестеріг також палестинців, зокрема Палестинську Визвольну Організацію Ясіра Арафата, що терористичними актами вони не здобудуть для себе більше прав. Обидві сторони він закликав до визнання кризи і шукання розв'язки цієї складної проблеми.

ПОНАД 2,000 ПЕРЕВАЖНО молодих палестинців перебувають за ґратами у полоні без жадного обвинувачення і слідства. Їх прямо ізолювали армійські частини Ізраїля, посадили за ґорожу на пустині, поклали для них примітивні шатра і держать їх у закладі, щоб таким способом зменшити число палестинських активістів на окупованих Ізраїлем арабських землях. «Вони обходять ся з нами гірше, як зі звіриною», — заявив кореспондент газети «Нью Йорк Таймс» Джол Брінклі 32-річний палестинець Абу Ная, робітник з Гази. На цьому місці, пише «Нью Йорк Таймс» колись нічого не росло, стерчали кам'яні скелі і множились ящірки. Тепер там живуть люди під примітивним дахmittям і під військовою вартою.

ПРЕЗИДЕНТ АВСТРІЇ Д-Р Курт Вальдгайм відвідує тепер офіційно Савдійську Арабію. В неділю, 5-го червня, він був прийнятий на авіастищі королем Фагдом у зв'язку з найвищим відзначенням його спеціальною золотою медаллю. Вальдгайм і Фагд в основному говорили про три важливі справи: закінчення іраксько-іранської війни, зменшення ізраїльсько-арабського напруження і збільшення співпраці Австрії із Савдійською Арабією. Уряд Савдійської Арабії влаштував для Вальдгайма парадне прийняття, запровадивши на зустріч з ним весь дипломатичний корпус. Представники кількох держав не з'явилися на прийняття, у зв'язку з веденою акцією проти Вальдгайма Світовим жидівським конгресом, але в загальному параді була на високому рівні.

Апостольський Екзарх для вірменів-католиків, Єпископ Грецької Православної Церкви Ісаа, Єпископ Української Автокефальної Православної Церкви Всеволод, Архимандрит Сирійської Церкви Атаназій, Архимандрит Єгипетської Церкви Єсат, Єпископ Лютеранської Церкви Вільям Лазарет та ряд римокатолицьких єпископів з Нью Йорку та околиці.

Останнім приступив до престолу Єпископ Василь Лостен, головний служитель, зі своїми капеланами і співслужителями — генеральним вікарієм, о. П. Пацаком, ЧСВВ, о. ігуменом О. Гавкалюком, ЧСВВ, о. дек. П. Федорчуком і о. дек. Юрієм Бікавським. Дняку нували о. Л. Голдей і о. П. Сандрич.

Понад 4,000 осіб, що виповнили по берей катедрі св. Патрика з великою увагою слідували за українською католицькою Літургією, що її відслужив Владика В. Лостен при регарноному співі диякона о. Л. Голдей і супроводі цілого з'їданого хору. Неукраїнським учасникам давав постійні пояснення перебути Богослужби в англійській мові проф. Осип Роль, як також роздавав присутнім книжечки з текстом Літургії в українській та англійській мовах.

Після свангелія проповідь до вірних виголосив Кардинал О'Коннор, який на превелику радість і зливування українських учасників Богослужби, перших п'ять хвилин говорив українською мовою. У своїй проповіді, яку Кардинал продовжив відтак англійською мовою він підкреслював, що поміж єдності у вірі в Бога та в релігії, американці, як інші західні народи, не розуміють глибокої віри українського народу і величезного їхнього вкладу в християнство, яке вони зуміли втримати протягом тисяч років і сьогодні за нього страждають. Він заважив, що американці мають завжди багато розуміння для проблем Південної Америки, зокрема для релігійних проблем в тих країнах, але часто забувають про героїчну боротьбу українського народу за свій обряд та за віру в Бога. Кардинал звернув увагу на красу українського обряду, на ікони, на віру в Матір Божу, на чудовий початок християнства за часів князя Володимира. Він запевнив вірних українців, що у своїй близькій поїзді, до ССР на святкування 1000-річчя Християнства він буде при кожній нагоді звертати увагу на релігійну та людську свободу і буде на все глядіти одвертими очима. Закінчив свої слова кардинал українським «дякую», на що присутні відповіли гримкими оплесками.

При кінці Літургії забрав ще слово Кардинал А. Касаролі, який передав спеціальні благословення від Папи Івана Павла II для українського народу з приводу їх відзначування 1000-річчя Християнства.

Останнім говорив Єпископ В. Лостен, який дякував духовним достоянням, за участь в тому святі як теж усім українським і неукраїнським вірним, що прийшли щоб тут спільно відзначити 1000-річчя Християнства України. Він короткогадав про прийняття християнства св. Володимиром в Києві у 988 році та про долю релігії в українському народі протягом віків аж до сьогоднішнього її переслідування совєтським режимом. Дякуючи особливу Кардиналові Дж. О'Коннору за його слова і поміч у влаштуванні цього релігійного свята, Владика В. Лостен передав йому копію

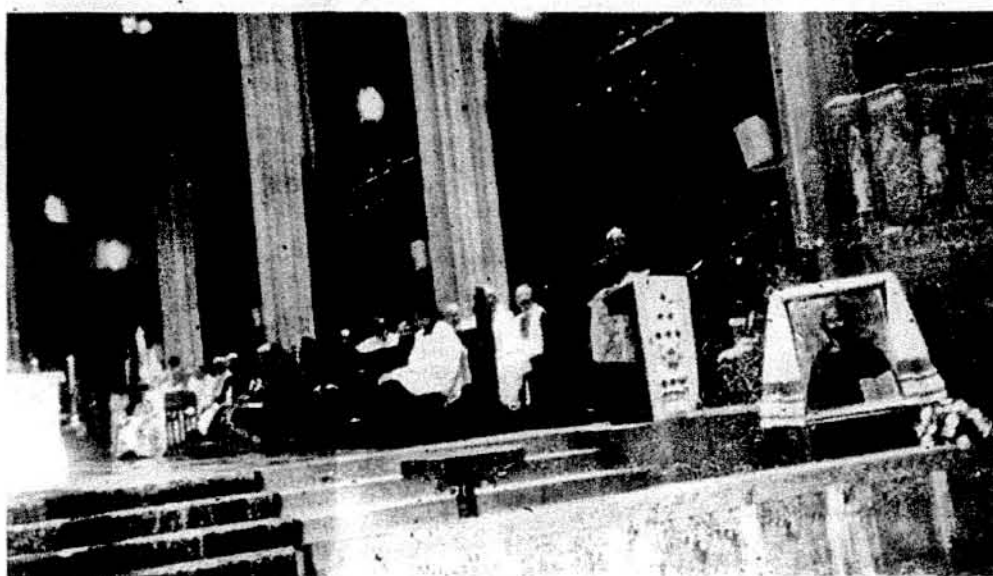
У КАТЕДРІ СВ. ПАТРИКА...

(Закінчення зі стор. 1)

Вірні заповнили катедрі св. Патрика

(Фото: О. Старостіч)

Кардинал А. Касаролі передає привіт від Папи

(Фото: АБФ)

Кардинал Дж. О'Коннор приймає картини Початкової Божої Матері

(Фото: АБФ)

Кінцеве благословення дає Владика В. Лостен. Коло нього Кардинал Дж. О'Коннор, Кардинал А. Касаролі і Митрополит С. Сушич

(Фото: АБФ)

В річницю після втрати

вийняткової людини

31-го травня 1987 року відійшов від нас назавжди за голосом Господнім дорослий наш друг і добродій сл. п. Омельян Гавдяк, залишивши у дальшій земній мандрівці улюблену дружину Нусю, сина Ігоря, невістку Наталку і четверо внучат, а також рідну сестру, ближчу і дальшу рідню, приятелів, знайомих, церковну громаду св. Трійці у Сілвер Спрінг, Мд., якої духовним провідником і парохом є о. Тарас Лончина.

Покійний забрав зі собою останні проміння травневого світла, красу й радість, залишив по відході безмежну печаль, з якої всім, хто його знав, важко було оглямитися. Однак залишив нам світлу пам'ять про людину обдаровану людськими цінностями і відчуттями, де й коли треба було доложити своїх рук, тихо без розголосу для допомоги іншим.

Пригадує картини таборних обставин у Німеччині, коли громада була дещо розхитана політичними пристрасями й претенсіями до кого мала б належати УПА, забуваючи якраз про її воїнів, які напливали в той час з України. Омельян до цієї ситуації не міг обоятно приглядатися. Він виступав на цілий рік понад усіх з політичними слагами і почав самостійно діяти, себто нести допомогу, яку тільки міг, а якої так

дуже потребували збідовані, обдерті й з підірваним здоров'ям, ранені й голодом виснажені воїни УПА. Він всіх пригортав як рідних, починаючи від командира Байди до звичайного воїна Моряка включно. І я, моя подруга Оксана, яка потребувала негайної медичної допомоги, знайшли серед родини Гавдяків куток правильного тепла, душевну опіку й звичайну на ті умови допомогу людських потреб, про які, на жаль, ніхто, ніхто не догадувався.

І вже тут, в Америці, Омельян з рідною не засів на лаврах матеріалізму. Він знову проявився серед української громади як незламна одиниця за світлу ідею українського Патріярхату, яку в ньому, як і в інших мирян запалив і розгорнув цілий дияболо і в Україні Блаженніший Патріярх Йосиф Сліпий. На ній нині він працював і віддав себе-весь, щоб до останнього віддиху свого життя.

Висшегадані чесноти ставлять перед нами прикладну людину, яка безмежно любила свою рідну землю, Церкву і свій прекрасний нарід. Сл. п. Омельян Гавдяк заслужив своє місце на вічний відпочинок серед праведників, а серед нас, колишніх воїнів УПА, буде жити його постать прекрасної людини, патріота і добродія.

Я. С. Рента

В Москві...

(Закінчення зі стор. 1)

ду на присутніх високих церковних закордонних гостей.

Як відомо, говориться далі в інформації АП, християнство на Сході поширилося з Київської Русі. Його започаткував Київський князь Володимир Великий, прийнявши християнську віру сам, а потім наказав охрестити підлеглий йому нарід, який жив тоді на сьогоднішній території України. Чин першого християнства князь відбув в 988 році над рікою Дніпром. Митрополит Філарет, виступаючи в суботу, 4-го червня, на пресовій конференції, говорив не тільки про повернення Церкви частини комплексу Київської Лаври, але також про друк Біблій, які появляються в накладі півмільйона примірників в російській і українській мовах.

Голова Католицької Церкви Папа Іван Павло II не бере особистої участі у цих ювілейних святкуваннях, бо фактично запрошення від московського Патріярха надійшло тільки на адресу Церкви, а не персонально

на адресу Папи. Крім того Папа ставив раніше вимоги, що його відвідини в ССРР можна тільки пов'язати з відвідинами католицьких громад в Україні і Литві.

Не бере участі в святкуваннях вселенський Патріярх Дімітріос.

У Книгарні «Свободи» можна набути останні примірники КНИЖОК

Миколи Щербака

«ВОЛОШКИ»

Мистецьке оформлення та ілюстрації Богдан Певний. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури «Наших Дітей», видання С-ва св. Покрови при українській православної парадії св. Трійці, Ірвінгтон, з друкарні «Свободи», 1969 р., стор. 48 Ціна 4.00 дол.

«ПАХОЦІ СУЦІВІТТА»

1960-1970

Видання Об'єднання Українських Письменників «Слово», Нью Йорк, 1982, стор. 104. Ціна 6.00 дол.

Svoboda Book Store

30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302. Мешканці стенту Нью Джерсі обов'язані додати до ціни 6% стейтського податку

«Мішани подружжя — наша загибля. Наша спільнота не має більшої проблеми, як саме проблему мішаних подружжя і повинна на них звернути найбільшу свою увагу, бо інакше все інше, що ми робимо, надовшу мету не має сенсу».

ПЕТРО САВАРИН НА ІІ СКВУ

На цю тему є в багатьох українських публічних бібліотеках у вільному світі п'ять книжок з такими заголовками:

- (1) «Мої пам'ятки»
- (2) «У боротьбі за українську родину»
- (3) «З мого архіву»
- (4) «Українська родина: підстава існування українського народу»
- (5) «Ніж у серце свого народу»

Загляньте до тих книжок!

Дирекція

Українського Народного Дому Інк. в Нью Йорку

повідомляє, що

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Удівовців Українського Народного Дому

— відбудуться —

в неділю, 19-го червня 1988 р. о год. 2-й по пол. в приміщенні Українського Народного Дому при 140-142 Друга Авеню в НЬО ЙОРКУ

Тому, що багато Удівовців виїхало з Нью Йорку, змінили свої адреси і листи вислані на їх старі адреси повертаються, просимо свої нові адреси подати до Дирекції Українського Народного Дому на адресу

UKRAINIAN NATIONAL HOME INC. 140-142 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

UNA NATIONAL GOLF CHAMPIONSHIP

July 15, 16, 1988, Detroit, MI.

Golf course: Rochester Golf Club, Rochester, MI.

BAUQUET & PARTY: Ukrainian Cultural Center, Warren, MI.

Hotel: Red Roof Inn, Warren, MI. (313) 573-4300 (Mention UNA Golf)

For registration & further info: Roman Fedorowycz, 1451 Maple, Birmingham, MI 48008. (313) 540-4122, (313) 737-4460

Карпатський Лещетарський Клуб

— влаштує —

в дні 2-го, 3-го і 4-го липня 1988 року на кортах Оселі УНСОЮЗУ СОЮЗІВКИ

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

за першість УСЦАК-Схід 1988

в групах чоловіків, сеньйорів, жінок.

ЮНАКІВ І ЮНАЧОК (А і Б)

за нагороди УСК, Нью Йорк.

Провід змагань Роман Ракоцій, Орест Кизик, Юрій Савчак та Зенон Сниклик

- Реєстрація: год. 9.00, початок змагань год. 10.00 ранку в суботу, 2-го липня 1988 р.
- Вписове: 8.00 дол. від особи.
- Приміщення просить замовляти через Управу Союзівки.

UNA Estate Soyuzivka

Kerhonkson N.Y. 12446

Tel.: (914) 626-5641

Український Музичний Інститут Америки Відділ у Нью Йорку

запрошує Батьків і Українську Громаду на

РІЧНИЙ КОНЦЕРТ

УЧНІВ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ

класи фортепіану вчителів

Т. Гринькова, Галі Мірошніченко-Кузьми,

Р. Дурсо, Соні Шерер

і студентів сольо-співу класи. Порейн Корсон

який відбудеться

в суботу, 11-го червня 1988 р. о год. 2.30 по пол.

в залі Визвольного Фронту в Нью Йорку

136 Друга Авеню

Після програми — ПЕРКУСКА І ВИГРАШІ

іконі Початкової Божої Матері.

Відслуханням «многочисливості» і торжественним походом духовенства закінчилися відправи, після яких кардинал О'Коннор поділив усіх представників церкви обідом у своїй резиденції.

Багатоїсична публіка довго ще не розходила з під катедрі св. Патрика, вимірюючи враженнями з цього небуденного свята, яке було під кожним оглядом владим та організаційно вміло перевезенням. У катедрі були присутні представники усіх пріох найбільших телевізійних станцій Нью Йорку, яку вечірніх новинах подали короткі інформації та свідчення з урочистостей. Найбільше

вечірній інформації подали станція Ей-Би-Си, включно з мапою України. Заступлена була також американська преса журналістами з «Нью Йорк Таймз», «Нью Йорк Дейлі Ньюс», «Нью Йорк Сіті Грібюн», «Нешенел Кетолік Ньюс», «Нью Йорк Кетолік» і «Нешенел Кетолік Реліжістер». З української преси були представники «Свободи». Кожний із представників преси дістав добре опрацьовану теку з матеріалами про Українську Католицьку Церкву, про 1000-річчя Християнства в Україні, про Митрополита А. Шенгієвського і Патріярха Йосифа Сліпного, які приїжджали до Сходу в Луцькувська Дарраг, відповідала їм за пресову інформацію

Ділимось сумною вісткою з Родиною і Приятелями, що 23-го травня 1988 р. в Нью Йорку, після короткої недуги відійшла у Вічність на 97-му році життя

наша Найдорожча

МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ І ПРАПРАБАБЦЯ

бл. п.

Марта Веретельник (з дому Кульбаба)

народжена в Україні.

ПАНАХИДА за спокій душі Покійної була відправлена 24-го травня. ПОХОРОН відбувся 25-го травня 1988 р. з церкви св. Покрови в Озон Парк, Нью Йорк на українській православній цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Брук, Нью Джерзі.

У глибокому смутку:

дочка — ДАРІЯ ПЕТРЕКЕВИЧ, Нью Йорк
дочка — МАРІЯ НЕДОШИТКО з чоловіком СТЕФАНОМ, Нью Йорк
син — ВОЛОДИМИР з дружиною СТАНИСЛАВОЮ, Польща
син — МИКОЛА з дружиною ІРИНОЮ, Торонто, Канада
десять внучків, одиннадцять правнучків і праправнучків

У сороковий день після смерті будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в українських католицьких церквах:

св. Юра, Нью Йорк
св. Покрови Божої Матері, Озон Парк, Нью Йорк
св. Миколая, Торонто, Канада, 2-го липня, год. 9.00 ранку
св. Івана Хрестителя, Сирвакози, Нью Йорк
в Люрді, Франція

Про молитви за спокій душі просить РОДИНА

Можна набути пам'ятки з концерту в Лінкольн Центрі

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Як пам'ятку великого концерту у 1000-річчя Християнства в Україні, що відбувся в дні 14-го лютого в Лінкольн Центрі в Нью-Йорку можна купити ще і тепер пропам'ятку афішу роботи мисткині-графіки Христини Зелінської в ціні 10 дол. Афіша в кольорах золотому та синьому, якби був першим розмальований собор св. Софії в Києві, має величезну 30 1/2 інча на 22 інча та може бути гарною прикрасою так в біорах, як в крамницях чи приватних домах. Крім цієї афіши можна купити по ціні 100 дол. її репродукцію виконану на „сіл-скрін“ в власноручним підписом Х. Зелінської. Таких картин вироблено лише 100 примірників.

Окремо видана поема Тараса Шевченка „Неофіти“, музичне оформлення до якої зробив сучасний український музикант Мар'ян Кузан. Є у книжечці, що мистецько прикрасив наш мистець Святослав Гордінський, видрукована на добротному крейдовому папері і подана рівнобіжно у чотирьох мовах — українській, англійській, французькій та німецькій з тим, що частини використані в ораторії М. Кузана з більшими літерами. Цю книжечку видано Секретаріатом Центрального Ювілейного Комітету Української Католицької Церкви у Вінніпегу можна купити за 5 дол.

Не менше гарно та дбайливо видана післяконцертна пропам'ятка програма з концерту в Лінкольн Центрі в англійській мові, з програмкою концерту в українській і англійській мовах. В ній, крім програми концерту поміщені привітти від президента Р. Рейгана, губернатора Нью-Джерсі Томаса Кейна, губернатора Джорджі Джо Геррера, з приводу повторення концерту в Атланті, і сенатора Билла Бреллі.

В програмі подані також інформації про Фондацію Мазепи, яка була спонсором концертів в Нью-Йорку та Атланті, ряд світлин із концерту в Нью-Йорку та із прийняття, що відбулося після концерту, а далі інформації про програму, про композиторів та їхню творчість і про виконавців.

Пропам'ятка афіша

„Неофіти“

Післяконцертна програма

разом із їхніми світлинами. Коротко та зв'язно сказано також про 1000-річчя Християнства в Україні, з призначенням доінформувати про це чужинців.

На кінець пропам'ятної програми привітання-членів Фондації Мазепи, почесних спонсорів та членів хору з Атланті, що під проводом диригента Вілліама Нолла виконували програму так в Нью-Йорку, як і в Атланті.

Розмір книжечки 8 1/2 ін. на 11 інчів. Папір — твердий блискучий.

Хто бажає дістати копії всіх трьох пам'яток концерту, може їх набути за 15 дол.

Усі замовлення слати на адресу: Mazepa Foundation, Inc., 272 Old Short Hill Rd., Short Hills, N.J. 07078. Простіть додати 1.50 дол. за пересилку.

Й. ТЕРЕЛЯ — ГІСТЬ КОЛЬОРАДО

Завдяки ініціативі й наполегливим старанням проф. Євгена Петрівського і проф. о. Павла Бабяка Кольорадський університет у Болдері запросив Йосифа Тереля на форумі між науковою установою публічну доповідь для студентів на тему: „Гласність — Горбачов — націоналізм і релігійні права в Союзі Радянських Союзів“. З цієї нагоди 12-го квітня ц.р. на денверському летовищі достойного гостя, людини борця і героїчної пошви, що стала символом живучості Української Католицької Церкви в Україні не лише для нас, у диспори, але й для цілого світу, урочисто вітали представники університету в особах Є. Петрівського й о. П. Бабяка та представники денверського відділу Патріархального Т-ва імр. І. Костюк, інж. А. Лиско і мр. Т. Винар.

Публічна доповідь відбулася на другий день, 13-го квітня, в одній з кращих залів університету. Відімені університету шановного прелата, визначного сина „Карпатської України“ представив зібраній публіці С. Петрівський, поділяючи дані з його життя, зокрема підкреслюючи його відданість зав'язі та глибоку релігійність у боротьбі за людські, національні й релігійні права українського народу, формально гарантовані советською конституцією, за що відбув 23 роки, більше половини свого життя у тюрмах, концтаборах і „пенітентаріях“. Відтак попросив присутніх привітати достойного доповідача, а Тетяну Винар бути перекладачем.

Й. Тереля з великим знанням і переконанням почав свою промову від загальної характеристики Советського Союзу як імперії для існування терору та системи поневолення і висилки людини. Ця диявольська система знищила мільйони власних громадян і жорстоко примусила усіх проявити вільну критику, домагати людських прав чи релігійної і національної свободи різних національностей Советського Союзу. В СССР ніколи не було й нема жодного соціалізму, а абсолютна влада комуністичної партії і всевадного КГБ від самого початку була і є оперта на брехні й терорі.

Перед західним і третім світом Советський Союзистує як апостол миру, а в дійсності увесь час зброїться до зубів та поширює брехню і ненависть до Америки.

В Україні, згідно з розповіддю Й. Тереля, настали дуже малі зміни на краще. Продовжують замикати й нищити католицькі церкви, арештують священників і вірних, переслідують інкогнумно, русифікують і нищать українську мову й культуру. Якщо б в Україні була дійсно „гласність“, то він не був би сьогодні тут перед нами, а жив би в Україні й працював для свого народу й своєї церкви. Відтак коротко загадав про мартирологію Української Православної Церкви, що її

Сталін знищив у 1930 році й про ліквідацію Української Католицької Церкви в 1946 році. Вони обидва понесли великі людські втрати й були насильно інтегровані в Російську Православну Церкву. Заміри Сталіна не здійснилися. Обидві церкви живуть, діють у підпіллі зокрема УКЦерква. Взагалі зараз у Советському Союзі відбувається нестримна хвиля релігійного й національного відродження. Його вже не в силі стримати чи нищити збанкрутована комуністична система. Боротьба за національну й релігійну свободу росте й продовжується. Відтак висвітлено багато цікавих і унікальних прозірок як доказ правди наведених фактів з відповідними поясненнями. На тому Й. Тереля закінчив свою знамениту доповідь. Слудували численні цікаві запити. Прелат старався відповідати речею й логічно, опираючися на факти і власному досвіді. Можна ствердити, що публічний виступ Й. Тереля в Болдері був позитивним і корисним для добра української визвольної справи.

Користуючись з нагоди побуту Й. Тереля у Болдері, управа відділу денверського Патріархального Т-ва під проводом мр. І. Костюк запросила його виступити перед українською місцевою громадськістю. В той день зібрано відповідну організаційну й грошову підготовку для успішного проведення цієї небуденної події, яка відбулася 14-го квітня ц.р. в місцевій побері виповненій церковній залі. Члени нашої громади були справжніми дізнавцями, що діється на рідних землях. Зацікавлення побачити легендарного й Божого чоловіка, який ходив по селах України й агітував людей повертатися до Католицької Церкви, було надмірне й шире. Треба ствердити, що сподівання присутніх знову виправдалися.

Небуденний виступ Й. Тереля почався Молебном у місцевій УКЦ, що його відправив парох нашої церкви о. С. Хмільяр в асисті о. П. Бабяка, а відтак широко доповідь і показом прозірок. Шановного гостя доповідача представив голова відділу І. Костюк, подаючи короткі дані з його тернистого й страждального життя за волю українського народу й церкви. Він навів слова Й. Тереля пресоюним кореспондентам, коли він вперше прибув до Америкам: „Ні Сталінові, ні жадному іншому советському вождеві не вдалося знищити Української Католицької Церкви в Україні“.

Й. Тереля вийшов з-під селянської стріхи закарпатського села з того самого, з якого походив перший президент самостійної Карпатської України о. д-р Августин Волошин. Як молодий ідеаліст і патріот, посвятив своє життя, свій небуденний розум і здібності боротьбі за крашу долю свого народу. Ентузіастично, і довготривалими оплесками присутні вітали нашого шановного гостя.

Зворушений таким теплим і рідним прийняттям та виявом глибокої пошани для його особи й його праці, прелат почав свою доповідь привітом від своєї рідної парохії та висловив подяку й признання для нашої еміграції за її політичну й релігійну активну працю та за її живучість і жертвенність для добра народу. Ця позитивна особливість культури й пропаганди на діяльність має великий вплив на настрої й боротьбу нашого народу в нескореній Україні. Доповідач виявився великим ентузіастом і глибоко віруючим у неможливість знищення українського народу та його справді великих змагань за свою національну й релігійну свободу й волю.

Ми мали попередню нагоду слухати доповідь декількох наших визначних дисидентів, що їх фотили громада. Ніхто з них не зміг розкрити хоча б частини загаданого сфінксу, що ним, на жаль, залишається у наших серцях і умах сучасна Україна та наші брати й сестри, об'єднані соборно в одній комуністичній псевдодержаві. Виконав це до певної міри свої

ми-словами й прозірками Й. Тереля, представляючи нам дійсну страждуючу, віруючу і бойову Україну, що не здає позицій, не траїть віри, не капітулює, але бореться не зброєю, як це було за часів героїчної УПА, а новими більш достосованими до обставин методами. Був це ненавчений новий здоровий і свіжий подув вітру і цілюща вода з України для нас усіх. Зокрема повинні бути для наших розгорячених політиків, що не вміють чи не хочуть знайти спільної дороги до єдності й співпраці для добра нашого поневоленого народу.

Про цю єдність прелат не однократно натякав і ставив наголос, яка тут і там, в Україні, може бути найуспішнішою зброєю проти московських імперіалістів і їхніх прихвостнів, що рекрутуються з рядів нашого народу. Дуже боляче він переживав наше тут поділення й розбите святкування Тисячоліття Християнства України. На рідних землях має місце об'єднання підготовленого й корисного для добра української визвольної справи.

Ахілловою п'ятою Советського Союзу була і є проблема поневолення неросійських народів. Особливо у тепер, з огляду на широку й голосно рекламувану „гласність“, наступає масове відродження націоналізму й релігії, що охоплює не лише європейську частину імперії, але також азійські мусульманські народи. До відродження націоналізму в мусульманських республіках дещо причинилися також наші земляки, що їх за Сталіна туди масово виселявали.

Як вірний син Срібної Землі, доповідач підкреслював і значення Карпатської України в національній й релігійній відродженні, зокрема в організації і поширенні підпілля УКЦеркви, яка нині є носієм українського націоналізму і має багато молоді та вірних, що є готові на страждання і муки. Вона нараховує понад 10 списків, приблизно 1,200 священиків і 5 мільйонів вірних. Велику роллю у тому відродженні відіграв Грушівський його поховано Божої Матері, що спричинило масові багатотисячні прощі не тільки самих українців з центральних земель, але навіть грузинів і інших національностей. Грушів об'єднав Україну, сказав Й. Тереля, і це є історичний факт!

Підпілля УКЦ сьогодні бореться за легалізацію, а не за ресестрацію, щоб мати не лише ширшу базу діяльності, але також так дуже потрібні зв'язки й відносини з європейськими церквами, які є готові нам допомогти у відбудові, якщо наша церква буде легально відновлена. УКЦ дуже тісно співпрацює у своїх акціях з іншими підпіллями церкв, зокрема протестантськими. Та найкраща співпраця є налагоджена з Литовською Католицькою Церквою.

Якщо б прийшло до легалізації нашої церкви в Україні, то користуючись з досвіду минулого, частина її залишилась у підпіллі, щоб знову не бути знищеною чужинцями.

Закликав Й. Тереля усю нашу еміграцію до підписання акції в обороні нашої церкви як католицької, так і православної у вільному світі. Прозірок, що їх висвітлював доповідач і його обширні пояснення — це своєрідна задокументована історія відродженої підпілля УКЦ від скромних початків аж по сьогоднішній день. Вони є незаперечним доказом сучасної живучості й страждань українського народу в його боротьбі за національну й людську права та за легалізацію УКЦеркви в Україні.

На закінчення цієї незабутньої імпрези молоді пластуна Соня Желем викричала достойному гостеві квітти до квітів, а слухачі пестили з місць відспівали пісню „Боже, вислухай благання“.

Іван Стебельський

Стейтвий фестиваль у південному Нью Джерзі

Мисткиня Т. Марків із Милвилу прикрасила своїми образами виставку української церкви в часі стейтвого етнічного фестивалю в Глєсборо коледжі.

(Фото Дора Рак)

Стейтвий міжетнічний фестиваль у Глєсборо коледжі в південному Нью Джерзі був доброю нагодою, щоб влаштувати виставку, присвячену тисячоліттю християнства в Україні у цьому ювілейному році.

Цей фестиваль відбувся заходом етнічного бюро у департаменті стейту при співпраці етнічної губернаторської ради вже другий раз. Ціллю цього проєкту є поширити вплив бюро і ради на середні і західні повіті та притягнути етнічні групи з цього терену до співпраці. Вправді відбувається широка стейтвий фестиваль у Парку „Свободи“ в Джерзі Сіті, але там беруть участь радше етнічні групи і організації з повітів стейту.

Добре підбрано місце на фестивалі у студентському центрі стейтвого коледжу, розміщеного у малому містечку Глєсборо, де в просторих коридорах примістилися цікаві виставки різних національностей, у великій студентській їдальні виставлено на продаж своєрідні харчі, а в аудиторії відбулася офіційна частина з участю секретаря стейту Джейн Бурджі, представників коледжу і міста та членів етнічної ради.

У довшій промові Дж. Бурджі говорила про вклад етнічних груп у розвій стейту, а у південній частині, головню скандинавських груп, з яких шведська якраз обходить 350-ліття свого поселення в Нью Джерзі (з 1638 року). Окреме місце у своєму слові приділила святкуванню тисячоліття християнства України.

Програмою проводив справно Андрій Кейбіда, член етнічної ради, який доклав багато старань, щоб заохотити українські громади до участі у фестивалі. Під час фестивалю і при офіційному відкритті грала студентська оркестра коледжу під диригентурою Роберта Тейлора.

Підготовкою української участі займався окремий Комітет під проводом д-ра Івана Куйдича і Олександра Ковбаси. Цей терен охоплює кілька громад — у Вайленді, Черрі Гілл, Милвилу, Вудбріні і ін. Д-р І. Куйдич, який з давня очолював делегатуру стейтвого ради УККА для цих громад, приготував виставку під знаком тисячоліття. Великий вибір книжок англійською і українською мовами, підібраних тематично, з його обширної бібліотеки вказував чужинній публіці на значну видавничу активність українців у вільному світі. Виставку прикрашувала збірка образів мисткині Терези Марків із Милвилу, між якими було й кілька об'єктів дерев'яної церковної архітектури. Від родини Сороханок був презентований різьблений модель гудульської церкви, прикрашений інтарсією і інкрустацією.

З рамени стейтвого комітету тисячоліття виставлено мистецькі афіші, в тім оригінальні проєкти Люби Мазар і Маріє Голіної, та брошури (координаті Д.Р.).

Добру пропаганду української групи робили пані з парохії у Милвилі і Вільямсвілі, які продавали смачні українські страви, солодке печиво і писанки (це була українська Велика Субота). Можливо й це була причина, що не вдалося зааганжувати до виступу якогось ансамблю. Все ж примислив був сольовий виступ Романа Левчицького, який при супроводі бандури заспівав кілька пісень, а ще й під кінець програми

виступив молодий бандурист, українець з Аргентини. Кілька виступів інших етнічних ансамблів виповнювали популяризувати програму.

В інтересі української національної групи є закріпити співпрацю усіх громад на терені стейту, щоб у виступах в американському середовищі презентувати себе чисельно. Це важке, бо офіційна ценозсова цифра мешканців стейту, які зареєстрували себе у 1980 році як приналежні до українського роду, зменшилася до 80,751, хоча на підставі оцінок повинно б бути майже двісті тисяч. Тож у цій ситуації наші інтереси покрити з урядовими, щоб південний Нью Джерзі включив у загальностейтвову діяльність. Громади і живучі, а громадські діячі на тому терені енергійні і компетентні, які потрапляють відшукати людей українського роду і закріпити зв'язок з іншими осередками у стейті — Трентон, Ньюарк, Джерзі Сіті тощо.

Дора Рак

BARCA COMPANY
FURNITURE STORE
26 First Avenue
Tel. (212) 473-3550
СВЕТЛИ, ВОДЯНИ ХУСТИ, вишивані жіночі блузки, виш. об'єкти, подушки, і т. п., кераміка, різьба в Армі — ДЕРЕВО.

ДО ВІНАЙМУ

Рівно 1 мільярд „Союзіаків“, є мешканці для одної родини (може бути 4-5 осіб). В тім справі прошу порозумітися з властивістю про цю суму мешканців на подві 2 місяці — півроку і серпень аж до Дня Праці.
Tel.: (914) 626-7979

FUNERAL DIRECTORS

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
ЛІУС НАЙГРО — директор
Родина ДМИТРИК
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуговує ЦИРА і ЧЕСНА
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавен Бруку, перенесенням тілних останків з різних країн світу
UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(201) 964-4222

ПАМ'ЯТНИКИ
з різних граніт, стаміно на цвинтарях св. Андрія в Бавен Бруку, св. Духа в Гемптонбургу, та інших.
ВІДОМА СОЛІДНА ФІРМА
Cypress Hills Monuments
Власник — українець
ВОЛОДИМИР БІЛАНСЬКИЙ.
О. М. КАРДОВИЧ і
О. ЛОБАЧЕВСЬКА
800 Jamaica Avenue
Brooklyn, N.Y. 11208
Tel. (718) 277-2332
Відкрито кожного дня, в суботу включно, від 9 до 5 по пол. Не бажано і для вигоди клієнтів буди заїдемо до Вашого дому з проєктами і порадами.

АЛЬМАНАХ УНС'89

Редакція „Свободи“ приймає до розгляду матеріали до Альманаха на 1989 рік, в якому припадає 175-ліття з дня народження Тараса Шевченка і 25-ліття відкриття пам'ятника в його пошану у Вашингтоні, як теж 50-ліття проголошення незалежності Карпатської України, 95-ліття УНСоюзу. Статті на ці та інші теми можна прислати до 16-го липня 1988 року. — Ред.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК, під проводом інж. Романа Ракочного, ст., подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановані такі турніри:

- 2-4-го липня — УСЦАК-Схід
- 13-14-го серпня — Подвійні гри
- 2-5-го вересня —
- Крайові чемпіонати УСЦАК
- 17-18-го вересня — Подвійні гри Пласт
- 8-9-го жовтня — КЛК.

Комітет Оборони Української Спащини

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу

закликають Вас
СКЛАДАТИ ПОЖЕРТВУ
на його працю та акції для

1. Поширення правди про Україну
2. Поборювання очорнювання та знеславлення українців
3. Оборони громадянських прав українців

Пожертви просимо пересилати чеками, або поштовими переказами на:
Ukrainian Heritage Defense Fund
c/o Ukrainian National Association
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
враз із виповненням виризом цього заклику
Просимо подати суму пожертви, своє ім'я, прізвище та адресу

Сума пожертви \$

Ім'я та прізвище

число дому, вулиця

місцевість, стейт, поштовий код

ВОЛОДИМИР БАРАГУРА

КАЛИНОВИЙ МІСТ

збірка споминок — розповіді із життям роки у Мемфисі, із життя університетської гімназії в 1922-28 рр.

Мистецьке оформлення
Земовія Онішкевича
220 стор.
ціна \$12.00 порто \$1.00
Мешканців стейту
Нью Джерзі добувають
6% стейтвого податку

Замовляти
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

HUCULKA

Icon & Souvenir's Distribution
2860 Buhre Ave. #2R
Bronx, N.Y. 10461
Tel.: (212) 931-1579 after 6 p.m.

• Представництво і гуртня ручно вишвианих блузек для дітей і дорослих.

• Вишита блузка, це найкращий подарунок з нагоди святкування 1000-ліття Християнства України.

Український Народний Союз

пошукує досвідчених

АГЕНТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

і ЗАГАЛЬНИХ АГЕНТІВ-ПРОДАВЦІВ

зі знанням української і англійської мов

на околиці

Чикаго, Нью Йорк, Торонто, Філадельфія,

північного Нью Йорку і Нової Англії

з метою розбудовувати і керувати мережами

агентів-продавців в тих округах

- Впроваджуючи інформації
- Платня у формі позички
- Відсотки від комісового
- Всі бенефіти

Звертатись до:

Ukrainian National Association, Inc.
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 451-2200